Speech van Sybrand Buma

CDA congres 4 juni 2016

(Gesproken tekst geldt)

Beste CDA-vrienden,

Het is geweldig om vandaag met zo velen bij elkaar te zijn.
Het CDA bruist, en dit congres vandaag is daar het levende bewijs van.

Het is voor mij een grote eer én een voorrecht om opnieuw jullie lijsttrekker te mogen zijn. Ik dank jullie voor het vertrouwen. Ook dank ik jullie voor al die inzet in de afgelopen jaren. Met elkaar hebben jullie het CDA een nieuw gezicht gegeven.

En ik dank het partijbestuur en onze partijvoorzitter, Ruth Peetoom, voor hun visie en hun inzet. Samen met al die mensen die meedachten en denken in de visiegroepen en met het voortreffelijke denkwerk van ons WI, onder leiding van Rien Fraanje.

Ik dank ook onze Eerste Kamerfractie die onder leiding van Elco Brinkman met grote toewijding de kwaliteit van onze wetgeving bewaakt.

En tenslotte dank ik mijn collega's in de Tweede Kamerfractie. Voor jullie steun en vertrouwen.

Zonder jullie **allemaal** had ik hier niet gestaan!

***

Beste CDA-vrienden,

De opgave waar we voor staan is niet gering. De problemen in Nederland zijn groot. Ons land is de afgelopen jaren somber en onzeker geworden. De toekomst hangt als een donkere dreigende wolk boven ons hoofd.

Oorlog en terreur komen met de aanslagen in Brussel en Parijs dichter bij dan ooit. Onze manier van leven staat onder druk. De economie trekt aan maar de arbeidsmarkt komt nauwelijks uit het slop. De gevolgen daarvan treffen mensen elke dag. Vertrouwde zekerheden hebben plaatsgemaakt voor fundamentele onzekerheden.

Veel mensen hebben daarover serieuze en oprechte zorgen. Het gevoel vergeten te zijn in eigen land.

Als je bijvoorbeeld jong bent, en met moeite je school afmaakt, maar vervolgens niet aan de slag komt. Als je oud bent, en je pensioen wordt gekort, en je je afvraagt of je de zorg straks nog wel kunt betalen.

Als je vijftiger bent, en je voelt dat je wordt weggekeken, omdat je baas liever een computer inzet, een goedkope ZZP-er, of een Bulgaar. En als je al zo lang op een huis wacht, en je ziet dat vluchtelingen met een status **wél** een woning krijgen. Het gevoel vergeten te zijn door de Haagse politiek.

Dat gevoel knaagt. Dat knaagt diep. En niet alleen als je zelf aan de verkeerde kant van de streep bent beland. Het knaagt dat onze samenleving blijkbaar niet meer het vermogen heeft om bruggen te slaan. Tussen al die verschillende mensen met hun eigen zorgen. Het knaagt bij iedereen die niet

alleen bezig is met zichzelf, maar zich ook verantwoordelijk voelt voor de samenleving als geheel.

Velen, u misschien ook, gaat het nu goed. Maar mensen zijn bang dat hun kinderen het minder zullen hebben dan zijzelf. Dat gevoel kan een samenleving verlammen. En dat kunnen we ons niet permitteren.

***

Toen ik zelf klein was reden we regelmatig vanuit Friesland naar Noord-Holland waar mijn opa woonde. We stopten dan wel eens bij het monument op de Afsluitdijk, daar waar in 1932 het laatste gat werd gedicht. Op dat monument staat een trotse spreuk die mij toen al intrigeerde:
"Een volk dat leeft, bouwt aan zijn toekomst."

Dat is het Nederland dat we willen zijn. Levend, en bouwend aan zijn toekomst. Maar wat als het volk opziet tegen de toekomst? Dit is het Nederland van vandaag. Maar het is niet het Nederland dat het CDA voor ogen heeft. En het hoeft ook niet zo te zijn. Met elkaar kunnen we bouwen aan een beter Nederland. Maar aan dat beter Nederland, zal een andere politiek vooraf moeten gaan. Het is onze opdracht om met antwoorden te komen. Om vanuit onze visie op de samenleving een nieuw perspectief te bieden.

Een perspectief op een **Beter Nederland**:
Waar jongeren zich niet diep in de schulden hoeven te steken als zij hun talent willen ontplooien.

Een **beter Nederland**, waar jonge ouders niet worden uitgeput, maar ondersteund in de combinatie van werk en zorg voor hun kinderen.

Een **beter Nederland**, waar onze senioren zich weer gewaardeerd voelen voor hun jarenlange werk en inzet.

Een **beter Nederland**, waar vooruitgang en traditie geen tegenstellingen zijn, maar de basis is voor een samenleving die weer zelfverzekerd vooruit kan kijken.

***

De opdracht waar de politiek voor staat is dus groot. U zult mij de komende maanden dan ook niet met twee duimen omhoog door het land zien trekken om te zeggen dat Nederland toch zo'n waanzinnig gaaf land is, als iedereen er nou eens een beetje harder aan trekt. Ik zal dat niet doen omdat het probleem dieper zit, en dus ook dieper doordachte oplossingen vergt.

Het wordt geen 'easy ride' de komende jaren. Maar ik weet één ding wel: er is een weg uit deze beklemming. Die weg leidt niet verder naar links, of verder naar rechts.
Tegenstellingen hebben we al genoeg. Hun oplossingen kennen we; die blijken niet te werken.

Links wil nog meer overheid, meer regels en meer bureaucratie. Heel veel mensen zijn daar nu al in verstrikt.
Rechts wil nog meer marktwerking en individualisme.

De afgelopen vier jaar hebben we ook gezien wat er gebeurt als links en rechts elkaar in een campagne bestoken, en vervolgens met elkaar gaan

regeren. De samenleving blijft verweesd achter. Want beiden vergeten dat in het hart van onze samenleving waarden liggen die ons binden. En die voorafgaan aan ieder politiek antwoord op de vragen van vandaag.

Ons land is gebouwd op de vaste fundamenten van een in de wereld unieke waardentraditie. Al in 1579 schreven onze voorvaderen op dat in dit land het geweten vrij is. Dat de burgers in dit land een regering willen die er voor hén is, en niet andersom. Zij ontleenden die waarden aan de christelijke fundamenten waarop ons land is gebouwd.
Het zijn onze onvervreemdbare waarden. Ook in een tijd waarin nog maar weinig mensen zich christelijk noemen.

In ons DNA zit de strijd van de gereformeerde Kleine luyden die de aansluiting met de liberale industriële elite van die tijd verloren. Katholieken vochten samen met hen voor het behoud van hun identiteit, door hun kinderen te kunnen onderwijzen op hun eigen scholen. En de christelijk historischen benadrukten de unieke traditie van ons vrije land, met een dienend bestuur, onder de Kroon van Oranje.

In die traditie ben ik opgevoed. In het diepe besef dat het leven een verantwoordelijkheid is. Dat je je inzet voor de ander. En dat met een dubbele naam, ook dubbele plichten komen.

De traditie van die drie stromingen zijn in hoge mate ook de traditie van Nederland. Zonder die traditie is Nederland niet meer dan een laaggelegen moeras, bevolkt door 17 miljoen toevallige passanten, die overal wel hadden kunnen wonen.

Maar dat is Nederland niet. Ons land is door een unieke historie gevormd. Daar mogen we trots op zijn. En dat moeten we koesteren. Van generatie op generatie.
En dus overdragen, ook aan mensen die nieuw in ons land komen.

Vluchtelingen en migranten. Wij bekommeren ons om mensen die verder nergens anders heen kunnen. Wie aanspraak maakt op deze vrijheden, mag delen in onze tradities en verworvenheden, maar moeten dus ook de verantwoordelijkheid aanvaarden om deze in ere te houden en te beschermen.

***

Deze door de tijd gegroeide waarden staan onder druk. We zien het in gezinnen, die een veilige plek moeten bieden voor kinderen om in op te groeien. Moeten we blijven wegkijken als we zien dat relaties stuklopen en ontaarden in bikkelharde vechtscheidingen, waarvan te vaak de kinderen de dupe zijn?

We zien het op de werkvloer. Vinden we het rechtvaardig als onderaan de streep de directeur via Panama minder belasting betaalt dan zijn secretaresse?

We zien het in de economie. Willen we echt dat het café op de hoek wordt weggeconcurreerd door de internationale koffieketen, die via de Kaaimaneilanden niet de melk maar wel de winst afroomt?

Wie houdt de voetbalvereniging in leven? Niet de anonieme multinational, maar de plaatselijke winkelier.

Wat hebben we aan een onbegrensde individuele vrijheid in een samenleving, waar zo velen – jong en oud - zich eenzaam voelen?

Zijn wij op de goede weg als wij in Europa het vluchtelingenvraagstuk willen oplossen door ons over te leveren aan een president, die in eigen land democratie en mensenrechten aan zijn laars lapt?

Het antwoord is nee.
Dit is toch niet het land dat we willen zijn?

Dit moet anders, het vraagt om een andere politiek.
Een andere politiek, die leidt tot een beter Nederland!

***

In deze tijd worden waarden vaak eenzijdig uitgelegd als individuele rechten, zonder de bijbehorende plichten en verantwoordelijkheden. We zien daardoor een voortdurende polarisatie en verharding om ons heen. De manier waarop mensen met elkaar omgaan, wordt steeds rauwer.
En de taal verhardt mee.

Weinigen zullen de manier waarop discussies worden gevoerd rond vluchtelingen, integratie of zoiets gewoons als Zwarte Piet, zonder groeiende bezorgdheid aanschouwen.

Voortdurend barst op internet en sociale media een bom van haat. Als ik die verwijdering en polarisatie soms zie, dan vraag ik me af of de wil er wel is om van dat samen leven iets te maken. Schelden, vernederen, beledigen, discrimineren. Het is aan de orde van de dag. Het lijkt alsof we er murw van zijn geworden. Maar dat kan niet en het moet stoppen. Anders glijdt onze

samenleving af naar een wederzijdse scheldkanonnade die alleen verliezers kent en eindigt in ruzie en geweld.

De vrijheid van meningsuiting heeft tot doel door vrije gedachtewisseling de rust en de vrede in de samenleving te verzekeren. Vrije kritiek en vrije ideeënvorming versterkt het democratische proces. Maar schelden is geen normale vrijheid van meningsuiting. Dat mogen wij met elkaar niet accepteren. En dat zullen we niet accepteren.

De vrijheid van meningsuiting biedt geen recht om te beledigen, en geen recht om maar te roepen wat je wilt,
hoe kwetsend en hatelijk ook. De vrijheid van meningsuiting schept de plicht om zorgvuldig met je woorden om te gaan, en je tegenstander met respect te bejegenen. Vrijheid van meningsuiting schept een verantwoordelijkheid. En die vrijheid is door de wet, en door het morele begrensd.

Beledigen mag niet. Zo voed ik mijn eigen kinderen ook op.
Haat zaaien mag niet. Verheerlijken van terrorisme is niet normaal. Vreemd genoeg is dat laatste tot de dag van vandaag wettelijk toegestaan. Ik wil dat veranderen.

De VVD van Mark Rutte wil al jarenlang groepsbelediging en haat zaaien uit het wetboek van strafrecht halen. Als dat liberalisme is, ben ik blij dat ik christendemocraat ben.

***

Beste CDA vrienden,

Uit alles blijkt dat dit kabinet naar het einde snakt. Tijd voor verandering.
Neem het ministerie van Veiligheid en Justitie.
Terwijl het kabinet ook dit jaar nauwelijks iets extra investeert in onze veiligheid en defensie, neemt de chaos op het ministerie iedere week toe.
Niet het ministerie is te groot, maar deze minister is een maatje te klein.
Neem maar van mij aan, dat was Ernst Hirsch Ballin of Piet Hein Donner echt niet gebeurd.

Er is nog iets waar ik me aan geërgerd heb. Vorige week zei de staatssecretaris van landbouw in de krant dat hij er niet voor de boeren zit!
Voor wie dan wel? Wie produceert dan ons eten? Wie zorgt er voor de innovatie? Juist. De boeren.

De samenleving moet uit de kramp, zei Mark Rutte onlangs.
Hij heeft gelijk.
Na zes jaar Rutte is ons land in een kramp gekomen. Mensen staan tegenover elkaar. Breuklijnen en polarisatie overheersen. Tussen hoger en lager opgeleiden, tussen winnaars en verliezers van de globalisering, tussen jong en oud, arm en rijk, autochtoon en allochtoon.

Deze coalitie zou bruggen slaan, maar dit is de erfenis die Mark Rutte achterlaat. Voor echte oplossingen heb je op fundamentele waarden gegrondveste ideeën nodig.
Leiderschap zonder visie is als autorijden met een blinddoek voor. Daar kom je niet ver mee.

Met alle gebroken beloftes heeft de VVD de hardwerkende Nederlander in de steek gelaten. Met hogere lasten, meer werkloosheid en een samenleving die verbrokkelde.
Daardoor verloren mensen het vertrouwen in de hele politiek. De politiek is teveel in zichzelf gekeerd, teveel belast met de waan van de dag, en met de peilingen. Dat moet anders.

Een politiek die de zorgen van mensen serieus neemt.
Die zich niet overschreeuwt in loze beloften en beledigingen over en weer.
Politiek is bouwen aan een **beter Nederland**.
Ik noem u drie voorbeelden.

Allereerst de arbeidsmarkt, waar een steeds groter wordende kloof zichtbaar wordt. Voor de bovenkant van de arbeidsmarkt is dit geen probleem. Kansen genoeg. De volgende skivakantie en leaseauto al in het vizier. Maar de solidariteit is zoek, wanneer aan de onderkant van de arbeidsmarkt de klappen steeds harder aankomen. Nóg verdere tweedeling kan de arbeidsmarkt niet hebben. En dus zullen de problemen rondom loondoorbetaling bij ziekte en ZZP-ers aangepakt moeten worden. Zodat MKB-ers weer personeel durven aan te nemen. En ouderen ook weer kans krijgen op een normale baan.

***

Ik zie de tweedeling ook in het onderwijs. De eisen die we aan onze kinderen stellen zijn steeds hoger. Wie met vlag en wimpel door de onderwijstijd komt, kan over de hele wereld aan het werk. Maar niet ieder kind heeft die kansen in een veeleisende wereld. En ik heb de afgelopen tijd kinderen gezien die heel veel met hun handen kunnen, maar minder met taal en rekenen. Voor

hen is het onderwijs soms een doodlopende weg. Zij verliezen de schoolstrijd en vormen als we niet oppassen een verloren generatie. Ik wil onderwijs dat kinderen afrekent op wat ze wel kunnen, niet op wat ze niet kunnen.

Dit moet echt anders. Als het in de politiek over het onderwijs gaat, dan gaat het bijna altijd over het hoger onderwijs. Die fixatie moeten we doorbreken. In het VMBO en het MBO ruimte geven voor het behalen van een vakdiploma. Dan krijgen jongens en meisjes die vooral goed zijn met hun handen weer perspectief op een baan, in plaats van op het bijstandsloket.

***

Solidaire en betrouwbare zorg is ook een voorwaarde voor een goed functionerende samenleving. Ons zorgstelsel is gebouwd op die solidariteit. Maar als je ziek wordt, dan heb je steeds vaker pech. We moeten voorkomen dat we naar een zorgstelsel gaan waarbij de premies stijgen om te verdwijnen in de zakken van aandeelhouders. Geld moet weer terug naar de zorg. En daarom moet er een streep door de winstuitkering in de zorg.

***

Beste CDA vrienden,

Negen maanden tot de verkiezingen. In die maanden zult u voortdurend de polarisatie tussen links en rechts weer zien.
Niet om aan oplossingen te bouwen, maar juist om de verschillen te benadrukken. Polarisatie is de vijand van de oplossing. Daarmee staat polarisatie een **beter Nederland** in de weg.

Ik wil een andere politiek. Een politiek van ideeën. Van het midden. Een politiek van waarden. Gericht op een sterke samenleving en een eerlijke economie als antwoord op oprechte zorgen.

Dat gaan u en ik doen. Wij allemaal. Samen maken wij een **Beter Nederland**.